

STRESZCZENIE

Praca doktorska przedstawia mariologię Stanisława Celestyna Napiórkowskiego – profesora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jest on uważany za najwybitniejszego polskiego teologa, który po Soborze Watykańskim II próbował przybliżyć teologii i Kościołowi w Polsce nowy sposób myślenia i pisania o Maryi. Drogę do odnowy mariologii widział w tworzeniu mariologii określanej mianem „kontekstualnej”. Ten wybitny profesor, który jest autorem ponad 700 różnych publikacji i pod którego kierunkiem napisano 55 prac doktorskich i 428 prac magisterskich, uważany jest za pioniera mariologii rozwijanej w szerokim kontekście teologicznym.

W badaniach starano się wykazać, że kontekstualność jest wiodącą kategorią mariologii Napiórkowskiego. W założeniu metodycznym niniejszej rozprawy chodzi o ujęcie wiążące naukę o Maryi z innymi traktatami teologicznymi – głównie z chrystologią, eklezjologią, pneumatologią i antropologią. Te traktaty są kluczem pozwalającym scharakteryzować i zrozumieć istotne rysy mariologii stworzonej przez lubelskiego naukowca.

Oprócz *Wstępu* i *Zakończenia* zasadniczą strukturę rozprawy tworzą trzy rozdziały. W rozdziale pierwszym omówiono kwestię mariologii w kontekście chrystologii. W paragrafie pierwszym dokonano przeglądu udziału Maryi w zbawczym dziele Chrystusa, w paragrafie drugim podjęto temat pośrednictwa Maryi wobec jedyne go pośrednictwa Chrystusa.

W rozdziale drugim ukazano mariologię w kontekście eklezjologii. W pierwszym paragrafie przedstawiono Maryję jako typ Kościoła, a w paragrafie drugim omówiono kościelne dogmaty maryjne: naukę o Matce Boga – *Theotokos*, o Dziewictwie Maryi, o Niepokalanym Poczęciu Maryi oraz jej Wniebowzięciu. W paragrafie trzecim przedstawiono istotne rysy katolickiej mariologii w relacji do nauki o Maryi w innych wspólnotach chrześcijańskich.

W rozdziale trzecim przedstawiono wyniki analiz mariologii w kontekście antropologii oraz pneumatologii. Na początku ukazano Maryję jako model świętości, a w paragrafie drugim przedstawiono Marię napełnioną Duchem Świętym. W paragrafie trzecim dokonano przeglądu kultu maryjnego w kontekście głównych wyznań chrześcijańskich – katolicyzmu, protestantyzmu i prawosławia. Formy kultu najlepiej streszczają mariologiczną kontekstualność.